Commissie Eindtermen
Accountantsopleiding

Postbus 242
2130 AE Hoofddorp
T (088) 496 04 21
E info@cea.nl
I www.cea.nl

Datum binnenkomst	: 30 oktober 2026	Referentie	: 26/MCEA/02062	Telefoon	: (088) 496 04 21
Bijlage(n)	:	Behandelaar	: Coen Bongers	E-mail	: info@cea.nl

Onderwerp **Reactie VNO-NCW en MKB-NL - Reactie uitvoeringstoets conceptrapport eindtermen 2027**

De uitvoeringstoets bestaat uit het conceptrapport eindtermen 2027 en een formulier met een aantal vragen.

VNO NCW

MKB Nederland

CONSULTATIEREACTIE OP BIJLAGE 4

UITVOERINGSTOETS CONCEPT EINDTERMEN ACCOUNTANTSOPLEIDING 2027

29 oktober 2026

VNO-NCW en MKB-Nederland reageren graag op het Conceptrapport Eindtermen Accountantsopleiding 2027.

Wij beperken onze reactie bewust tot **bijlage 4: de eindtermen voor niet-wettelijke jaarrekeningcontroles van minder complexe objecten van onderzoek**.

Wij ondersteunen het streven naar een beter studeerbare opleiding, met minder stapeling en een betere verbinding tussen theorie en praktijk. Studeerbaarheid mag volgens ons echter niet primair bepalend zijn voor de beroepsbekwaamheid waarvoor wordt opgeleid. Uitgangspunt moet wat ons betreft zijn wat ondernemingen en het maatschappelijk verkeer van een accountant nodig hebben.

Bijlage 4 roept vanuit dat perspectief een fundamentele vraag op.

Twee verschillende dimensies

In de voorgestelde eindtermen worden twee verschillende dimensies met elkaar verbonden:

- **wettelijk of niet-wettelijk:** de juridische grondslag van de controle;
- **meer of minder complex:** de aard van de onderneming en de controle.

Voor de benodigde controlecompetenties lijkt vooral die tweede dimensie relevant. Dat blijkt naar onze mening juist uit het rapport zelf.

CEA stelt daarin op pagina 23 dat voor iedere jaarrekeningcontrole vergelijkbare kennis en vaardigheden nodig zijn. Vervolgens motiveert CEA de verschillen tussen Accountancy-MKB en Assurance vrijwel steeds vanuit de geringere complexiteit van het object van onderzoek: een eenvoudigere governance en

eigendomsstructuur, minder complexe transacties en IT, een eenvoudiger interne beheersing, een kleiner controleteam en minder noodzaak tot inzet van specialisten.
Dat zijn begrijpelijke redenen om een controle proportioneel in te richten. Maar het zijn geen kenmerken die voortvloeien uit het wettelijke of niet-wettelijke karakter van de controle.

Dat brengt ons bij de kernvraag:
Welke aanvullende beroepsbekwaamheid is nodig om een wettelijke controle van een minder complexe onderneming uit te voeren, die niet eveneens nodig is voor een inhoudelijk vergelijkbare vrijwillige controle van diezelfde onderneming?

Differentieren waar het werk daadwerkelijk verschilt

Ons pleidooi is niet om bestaande opleidingseisen te behouden omdat deze er altijd zijn geweest. Wij vinden dat alleen kennis en vaardigheden moeten worden gevraagd die voor goede beroepsuitoefening daadwerkelijk nodig zijn.

Voor ons is daarbij uitgangspunt dat de opleiding tot accountant blijft aansluiten op de kwalificatie-eisen van de Europese Auditrichtlijn. Binnen die gemeenschappelijke basis kan vervolgens worden gedifferentieerd waar de aard en complexiteit van de beroepsuitoefening dat daadwerkelijk vragen.

Maar dezelfde redenering werkt ook andersom. Wanneer twee opleidingsroutes tot verschillende beroepsmogelijkheden leiden, moet duidelijk zijn welk verschil in beroepsbekwaamheid dat rechtvaardigt.

Bij een wettelijke en een vrijwillige jaarrekeningcontrole doorloopt de accountant in essentie dezelfde professionele cyclus. Dat bevat onder andere: de onderneming begrijpen, materialiteit bepalen, risico's inschatten, fraude en continuïteit adresseren, interne beheersing begrijpen, een controleaanpak bepalen, voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen en een controleoordeel vormen. De mate waarin daarbij bijvoorbeeld complexe IT, schattingen, groepsstructuren, specialisten of systeemgerichte werkzaamheden aan de orde zijn, wordt bepaald door de complexiteit en risico's van de onderneming. Niet door de vraag of de controleplicht uit de wet of uit een vrijwillige afspraak voortvloeit.

Onderwijskundig lijkt ons daarom een andere leerlijn logischer:
van minder complexe naar complexere beroepssituaties, met een gemeenschappelijke basis voor de controle van minder complexe ondernemingen en aanvullende verdieping waar de beroepssituatie daadwerkelijk complexer wordt.

Dat vraagt wel om een duidelijker duiding van wat CEA onder ‘minder complex’ en ‘complexer’ verstaat en vooral welke toename in complexiteit daadwerkelijk aanvullende beroepscompetenties rechtvaardigt.

Juridische grens of inhoudelijke grens

De huidige uitwerking kan tot een moeilijk uitlegbare situatie leiden.
Een accountant kan zijn opgeleid om een vrijwillige jaarrekeningcontrole bij een minder complexe middelgrote onderneming uit te voeren. Wanneer diezelfde onderneming groeit en daardoor controleplichtig wordt, kan dezelfde accountant daarvoor niet voldoende gekwalificeerd zijn, terwijl de onderneming, haar systemen, risico's en de feitelijke controlewerkzaamheden nauwelijks zijn veranderd.

Dan ontstaat geen inhoudelijke maar een **juridische knip in de beroepsbekwaamheid**.
Dat raakt ook de continuïteit en beschikbaarheid van accountantsdienstverlening voor middelgrote en mkb-ondernemingen. Voor VNO-NCW en MKB-Nederland is dat een belangrijk aandachtspunt.

Ook de wettelijke controlegrenzen zijn niet statisch. In het kader van regeldrukvermindering wordt bijvoorbeeld in het Verenigd Koninkrijk verkend om de wettelijke controleplicht in beginsel te beperken tot grote ondernemingen. Een controle kan daarmee door een beleidswijziging van wettelijk naar vrijwillig verschuiven zonder dat de onderneming of de benodigde controlecompetenties veranderen. Ook daarom lijkt het wettelijke karakter van de opdracht geen toekomstbestendige basis voor een structurele knip in de opleiding.

Ook voor de opleiding is een inhoudelijke leerlijn belangrijk

CEA kiest terecht voor authentieke beroepssituaties, professionele oordeelsvorming en een ontwikkeling naar toenemende complexiteit. Juist daarom vragen wij CEA te beoordelen of bijlage 4 consequent vanuit die principes is opgebouwd.

Een student moet leren herkennen wanneer een situatie complexer wordt en welke aanvullende werkzaamheden of deskundigheid daarvoor nodig zijn. Dat bevordert ook de transfer naar nieuwe situaties en naar ondernemingen die zich gedurende hun levenscyclus ontwikkelen.

Daarbij vragen wij tevens aandacht voor een heldere verdeling tussen theorie en praktijk.

Integratie daarvan moet leiden tot minder doublures, niet tot een verschuiving van opleidings-, toets-, documentatie- en verantwoordingslast naar accountantskantoren en praktijkbegeleiders.

Ook moet worden voorkomen dat het kunnen bereiken van het vereiste eindniveau afhankelijk wordt van de beschikbaarheid van specifieke typen opdrachten binnen het kantoor. CEA zou duidelijk kunnen maken hoe de vereiste competenties kunnen worden ontwikkeld en beoordeeld wanneer bepaalde typen opdrachten niet of slechts beperkt beschikbaar zijn.

De ruimte die kwalitatief geformuleerde eindtermen bieden, vraagt daarbij wel om voldoende gemeenschappelijke duiding en kalibratie, zodat opleiders, praktijkbegeleiders en beoordelaars een consistent eindniveau van de startbekwame accountant hanteren.

Daarbij moet de opleiding voldoende toekomstgericht blijven. Accountants werken niet alleen bij accountantskantoren, maar ook in de keten binnen ondernemingen. De opleidingskwalificaties hebben hierdoor in de hele keten effect op de kwaliteit van toegevoegde betrouwbaarheid. En door AI zullen ondernemingen en andere gebruikers steeds meer informatie zelf kunnen genereren en analyseren. Het vermogen van de accountant om informatie professioneel kritisch te beoordelen en betrouwbaarheid toe te voegen wordt daardoor eerder belangrijker dan minder belangrijk. Zowel het effect van AI op de totstandkoming van de verslaggeving of uitvoering van de controle zelf, als het besef van de accountant van het gebruik van AI bij de gebruikers van accountantsdienstverlening en -producten in het maatschappelijk verkeer zijn van belang.

Het maatschappelijk verkeer moet de kwalificatie kunnen begrijpen

Uiteindelijk gaat het niet alleen om de inrichting van een opleiding.

De accountant voert een wettelijk beschermde titel en vervult daarmee een herkenbare maatschappelijke functie. Ondernemers, financiers en andere gebruikers moeten kunnen begrijpen welke deskundigheid zij van iemand met die titel mogen verwachten.

Wanneer twee Hbo-opgeleide accountants dezelfde beschermde titel voeren, terwijl de een wel en de ander niet is opgeleid om wettelijke controles uit te voeren, moet daarom inhoudelijk overtuigend kunnen worden uitgelegd welk verschil in beroepsbekwaamheid dat onderscheid rechtvaardigt.

Verzoek aan CEA

Wij vragen CEA daarom bijlage 4 opnieuw te bezien. Daarbij stellen wij voor om **niet het wettelijke of niet-wettelijke karakter van de controle bepalend te laten zijn voor de vereiste controlecompetenties, maar de aard en complexiteit van het object en de controle**.

Concreet vragen wij CEA voor de controle van minder complexe entiteiten een gemeenschappelijke basis van controlecompetenties te formuleren, ongeacht of de controle wettelijk of vrijwillig wordt uitgevoerd. Aanvullende eindtermen kunnen vervolgens worden gekoppeld aan aantoonbaar toenemende complexiteit. Kennis en vaardigheden die specifiek nodig zijn vanwege het wettelijke en toezichtrechtelijke kader kunnen afzonderlijk worden toegevoegd.

Het beroepsprofiel 2025 biedt ruimte voor een opleiding die niet leidt tot de aantekening voor wettelijke controles, maar schrijft naar onze lezing niet voor dat het wettelijke of niet-wettelijke karakter van de controle zelf de inhoudelijke grens tussen de controlecompetenties moet vormen. Wij vragen CEA daarom die grens in de eindtermen niet verder te verankeren dan inhoudelijk noodzakelijk is.

Waar voor een wettelijke controle van een minder complexe onderneming geen aanvullende controlecompetenties kunnen worden aangewezen ten opzichte van een inhoudelijk vergelijkbare vrijwillige controle, ligt het naar onze mening voor de hand de eindtermen op dat punt gelijk te trekken.

Indien CEA meent dat het beroepsprofiel of andere regelgeving daaraan in de weg staat, vragen wij dit expliciet te benoemen en aan te geven welke aanvullende beroepscompetenties of formele vereisten het verschil noodzakelijk maken.

Wij vragen CEA bij die heroverweging in ieder geval drie vragen te beantwoorden:

1. Welke concrete en observeerbare beroepscompetenties onderscheiden een wettelijke controle van een minder complexe onderneming van een inhoudelijk vergelijkbare vrijwillige controle?
2. Vloeien de in bijlage 4 beschreven verschillen daadwerkelijk voort uit het wettelijke karakter van de opdracht, of vooral uit de complexiteit van de onderneming en de controle?
3. Als complexiteit de bepalende factor is, ligt het dan niet meer voor de hand om de eindtermen langs oplopende complexiteit op te bouwen?

VNO-NCW en MKB-Nederland ondersteunen het streven van CEA naar een kwalitatief goede, aantrekkelijke en studeerbare accountantsopleiding. Juist daarom vinden wij het belangrijk dat verschillen tussen opleidingsroutes

inhoudelijk goed uitlegbaar zijn en aansluiten bij de beroepsbekwaamheid die ondernemingen en het maatschappelijk verkeer nodig hebben.

Bijlage 4 biedt daarvoor naar onze mening ook een goed vertrekpunt. De analyse maakt overtuigend zichtbaar **waarom minder complexe controles andere accenten kunnen vragen**. Onze vraag is om de volgende stap consequent vanuit die analyse te zetten: laat ook de eindtermen aansluiten bij de daadwerkelijke complexiteit van de beroepssituatie.

Wij denken graag mee over een uitwerking die zowel onderwijskundig goed uitvoerbaar is als voor studenten, ondernemingen en andere gebruikers van de accountantstitel herkenbaar en toekomstbestendig.

TOT SLOT

Een toekomstbestendige accountantsopleiding differentieert waar het werk daadwerkelijk verschilt. Voor de benodigde controlecompetenties moet daarom de aard en complexiteit van de onderneming en de controle leidend zijn; en niet de vraag of een controle wettelijk of vrijwillig wordt uitgevoerd.

Wij vragen CEA bijlage 4 vanuit dat uitgangspunt opnieuw te bezien en voor controles van minder complexe ondernemingen een gemeenschappelijke basis van controlecompetenties te formuleren. Aanvullende eindtermen kunnen vervolgens aansluiten op aantoonbaar toenemende complexiteit en op specifieke wettelijke vereisten. Zo blijft de opleiding studeerbaar én sluit de beroepsbekwaamheid aan bij wat ondernemingen en het maatschappelijk verkeer van een accountant mogen verwachten.

Contact
VNO-NCW en MKB-Nederland
Annette Houwaart-Nonhof
houwaart@vnoncw-mkb.nl
06 – 11 78 56 83